



***“hogescholen, hefboomen
naar de toekomst”***

JAARVERSLAG 2016

Vlaamse Hogescholenraad

V L H O R A



HoGent



Aggiornamento!

Er is vandaag genoeg om doodserieus over te zijn. Begin dit jaar gaven José Van Dijck en Wim Van Saarloos in De Standaard de volgende overtuiging mee aan hun lezers: “Iedereen heeft recht op z'n eigen mening, maar niet op zijn eigen feiten. We hebben meer dan ooit wetenschappers nodig als hoeders van feitelijkheid. We hebben meer dan ooit docenten en lectoren nodig als ambassadeurs van rationaliteit. Als we jongeren willen leren om feit en fictie te onderscheiden, dan zullen we ze moeten trainen in een gedeeld discours waarin logica en rationaliteit leidend zijn, zodat het recht op eigen meningen gerespecteerd kan blijven worden. Onderwijs en wetenschap zijn op dit moment in de wereldgeschiedenis dan ook belangrijker dan ooit.”

Ook het hoger onderwijs is vandaag belangrijker dan ooit. Het draagt bij tot de inclusie in de samenleving, tot de creatie van welvaart en welzijn. Hogescholen zorgen voor een mentaal gezond leven in een steeds complexere samenleving en polariserende wereld. Om de samenleving leefbaar te houden, moeten we mensen en organisaties ondersteunen om hun competenties te ontwikkelen. Enkel zo kunnen mensen zelf nieuwe contexten creëren. Enkel zo creëren ze de toekomst.

Een brede participatie in het hoger onderwijs zorgt voor meer sociale rechtvaardigheid en cohesie in onze samenleving. Voor vele Vlaamse jongeren vormen de hogescholen een laagdrempelige en directe toegang tot dat hoger onderwijs. Hogescholen leveren jaarlijks duizenden excellente professionals af die erg gegeerd zijn op de arbeidsmarkt en met succes bouwen aan een duurzaam en welvarend Vlaanderen.

Toch is de uitstroom uit het Vlaams hoger onderwijs nog te laag: paradoxaal in een tijd waarin steeds meer jongeren hogere studies aanvatten. De jonge beroepsbevolking in Vlaanderen telt nog te weinig hooggeschoolden. De jaarlijkse groei van hogeschoolstudenten van ongeveer 2 procent is nog te gering. We verliezen daardoor aan groeikracht ten opzichte van andere landen die veel meer in hoger onderwijs investeren.

Investeren in hogescholen is investeren naar de toekomst. Hogescholen, hefbomen naar de toekomst was dan ook het werkthema van VLHORA in 2016. Hierover hielden we begin 2016 een congres. Voor de zomervakantie van 2016 zetten we een Vlaanderenbrede campagne voor 7000 euro per student op: #wantwezijnhetwaard. Die oproep bleef niet zonder gehoor. De Vlaamse regering besloot in het najaar 2016 het budget van 2017 voor de hogescholen te verhogen: ze paste de klik in de enveloppefinanciering toe en verhoogde de middelen voor praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek met 10 miljoen euro. Maar er is nog een hele weg te gaan.

We hebben als hogescholen vandaag een aantal sterke punten en een grote ambitie. Ons onderwijs wordt steeds innovatiever, denk maar aan de aangepaste werk- en onderwijsvormen. Als hogescholen hebben we de belangrijke opdracht het onderwijs, het werkveld en het beroep mee te innoveren. Dat doen we onder andere door te excelleren in praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en het onderzoek in de kunsten.



© ROBIN JORIS

PASCALE DE GROOTE
VOORZITTER

ERIC VERMEYLEN
SECRETARIS-GENERAAL

Daarnaast maken we actief werk van internationalisering van ons onderwijs, ons onderzoek en onze dienstverlening.

Hogescholen presteren vandaag met weinig overheidsgeld heel veel. Daarin zijn we internationaal vergeleken kampioen. Maar de uitdagingen naar de toekomst zijn nog groter. Een hogeschool wil een organisatie zijn waar je kan blijven investeren in je ontwikkeling, je loopbaan en je toekomst. We steunen hiervoor op de essentie aan de hogescholen, namelijk de nexus tussen onderwijs, praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en internationalisering. Deze nexus versterken is onze droom. Een droom die van waarde is voor de competentieontwikkeling van het werkveld, van onze docenten, lectoren en van onze studenten.

De Vlaamse regering maakt in de tweede helft van de lopende legislatuur jaarlijks ongeveer 500 miljoen euro vrij voor investeringen in mobiliteit en in Onderzoek & Ontwikkeling. Terecht, omdat deze investeringen groeikracht creëren. Maar ook investeringen in praktijkgericht hoger onderwijs zullen groeikracht creëren. Het werkveld smeekt om goede leraren, verpleegkundigen, STEM- professionals enz. De verdere ontwikkeling van de nexus tussen onderwijs, praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en internationalisering aan de hogescholen verdient een injectie. En waarom? Omdat bijkomende financiering voor hogescholen een investering is in de competentieontwikkeling van onze studenten en van ons werkveld. En die investeringen creëren ook groeikracht. Dus, waar wacht de Vlaamse regering nog op?

De toekomst is ons objectief. Hopelijk ook het objectief van de Vlaamse regering. Of zoals Leslie Poles Hartley het zei in *The Go-Between*: 'The past is a foreign country: they do things differently there'. We hebben nog werk voor de boeg! ■

Missie

“De VLHORA is een koepelorganisatie die de belangen van de hogescholen uitdraagt vanuit een maatschappelijk breed gedragen beleidsvisie.”

- Vanuit de unieke positie als koepelorganisatie verdedigt de VLHORA de belangen van alle Vlaamse hogescholen en is daarbij de gesprekspartner van die hogescholen met de overheid.
- De VLHORA positioneert zowel in Vlaanderen als internationaal de maatschappelijke meerwaarde van de hogeschoolwerking op een krachtige en duidelijke manier. De VLHORA doet daarvoor aan actieve netwerking.
- De VLHORA maakt onderling eenduidige afspraken om de publieke middelen zo efficiënt en effectief mogelijk voor het maatschappelijk doel van de hogescholen in te zetten.
- De VLHORA faciliteert internationale beleidsafstemming en benchmarking door actieve participatie in internationale netwerken.
- De VLHORA maakt zijn positie duidelijk door zijn werking te focussen op een aantal duidelijke thema's.
- De VLHORA werkt actief samen met alle partners van de VLUHR.

Inhoud

Voorwoord	1
Onderwijsbeleid	4
HBO5	6
Onderzoeksbeleid	8
Internationalisering-Zuidwerking	10
Personeelsbeleid	12
Kunstenbeleid	14
Lerarenopleiding	15
Instaptoets Lerarenopleiding (ILO)	16
Financieringsbeleid	18
Verpleegkunde en vroedkunde	20
Kwaliteitszorgbeleid	21
Sociaal beleid	22
Elektronische databanken	23
ICT	24
Open Education	25
Vlhora communiceert	26



ONDERWIJSBELEID

VEERLE HENDRICKX
KAREL DE GROTE HOGESCHOOL



- Leren i.k.v. duurzaamheid
- Toelating, erkenning en onderwijs voor buitenlandse studenten
- Procedure wijziging vestigingsplaats
- Procedure wijzigingen opleidingsaanbod
- Excellentietrajecten
- Schoolontwikkeling: bestendigen goede praktijken
- Organisatorische efficiëntie en transparantie
- Studievoortgangsbewaking, studievoortgangsbeslissingen, interne beroepsprocedure
- Matrix secundair onderwijs
- Innovatie in het hoger onderwijs
- Elektronische leeromgeving

“Onderwijsbeleid richt zich op de kernprocessen van de hogeschool: sleutelen aan een opleidingsaanbod dat innovatief is en op maat van de studenten, afspraken maken rond toelating, een goede doorstroom of studievoortgang proberen te ondersteunen en extra kansen bieden voor wie het nodig heeft. De werkgroep onderwijs adviseert de raad van bestuur professioneel en neemt daarbij een kritische houding aan. De leden van de werkgroep kiezen er ook voor om te leren van elkaars goede praktijken.”

Afspraken over afstudeerrichtingen maken opleidingsaanbod transparanter

De hogescholen zetten ook in 2016 het gesprek over een helder opleidingsaanbod verder. Om de studierichtingen voor studenten en werkgevers transparant te maken, definieerden de hogescholen daarom wat zij verstaan onder een opleiding, een afstudeerrichting en een (keuze)traject.

Een opleiding telt 180 studiepunten of 240 voor de bachelor verpleegkunde. Een afstudeerrichting bestaat volgens het standpunt, binnen een al bestaande opleiding, uit een differentiatie van minimaal 60 en maximaal 150 studiepunten ten opzichte van het geheel.

Dit zijn meer studiepunten dan de minimumomvang van afstudeerrichtingen zoals nu bepaald door het decreet. Afstudeerrichtingen worden immers vermeld op het diploma en hebben zo een ander effect dan keuzevakken of -trajecten. Omdat er voordien geen bovengrens vastlag, beperkt ons standpunt ook de maximumomvang van afstudeerrichtingen. Hierdoor kunnen afstudeerrichtingen - als deel van een opleiding - geen volledig andere opleidingen zijn die voor 100 procent van elkaar verschillen, maar toch tot hetzelfde diploma van professionele bachelor leiden.

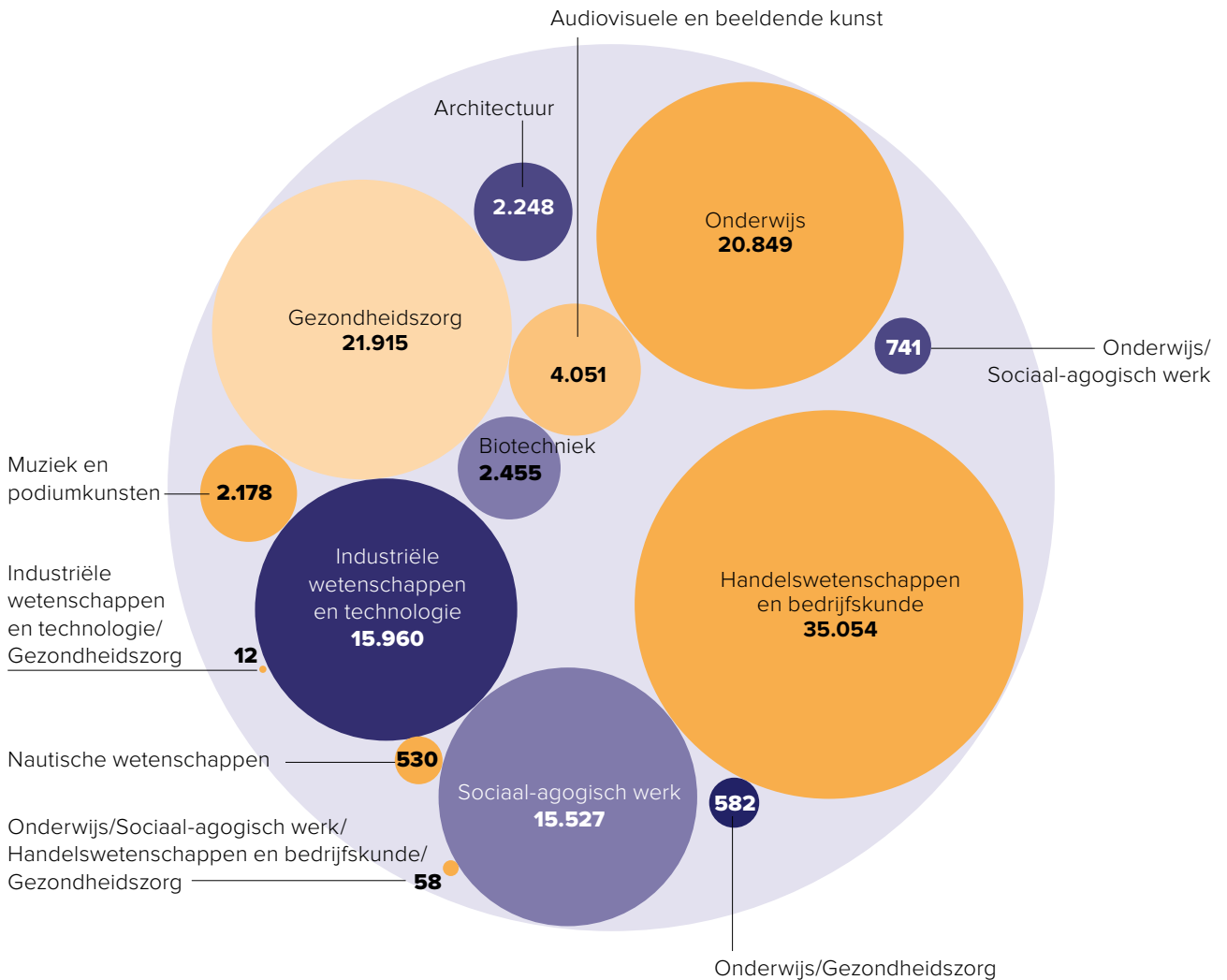
Voor nieuwe opleidingen en afstudeerrichtingen wordt de bovengrens zelfs beperkt tot 120 studiepunten, waardoor het gemeenschappelijk gedeelte van de opleiding nog groter is. De hogescholen spraken hierbij ook af dat eventuele bachelorproeven en stages deel uitmaken van de differentiatie.

Een keuze(traject), ten slotte, kan door deze afspraken nooit groter zijn dan 59 studiepunten en zal bijgevolg voor studenten ook geen verkeerde verwachtingen scheppen.

De minister van Onderwijs zal in 2017 het VLHORA-standpunt decretaal verankeren. ■



Aantal studenten in verschillende studiegebieden



HBO5

- Programmatieprocedure
- Verwantschapsbepaling
- Aanpak formulering Domeinspecifieke Leerresultaten (DLR)
- Domeinspecifiek overleg (o.a. studiegebied sociaal-agogisch werk)
- HBO5-opleiding verpleegkunde
- Kwaliteitstoezicht & zelfevaluatierapporten
- Overleg met de NVAO inzake omvorming en actualisatie HBO5-opleidingen
- Uitwisseling van arbeidsmarktgegevens met VDAB
- Internationale samenwerking en expertisedeling via Chain5 en BEEHIVES-project (EURASHE)
- Voorbereiding regelgevend kader en opvolging van overheidswerkgroepen

TOON MARTENS
UC LEUVEN-LIMBURG



“De arbeidsmarkt is enorm aan het veranderen. Juist op niveau 5 zitten de meeste mogelijkheden. Als er ergens zou moeten geïnvesteerd worden, is het zeker ook in het HBO5, om de evoluties op de arbeidsmarkt op te volgen en de werkgelegenheid van jongeren en van mensen die zich willen heroriënteren, te bevorderen.”

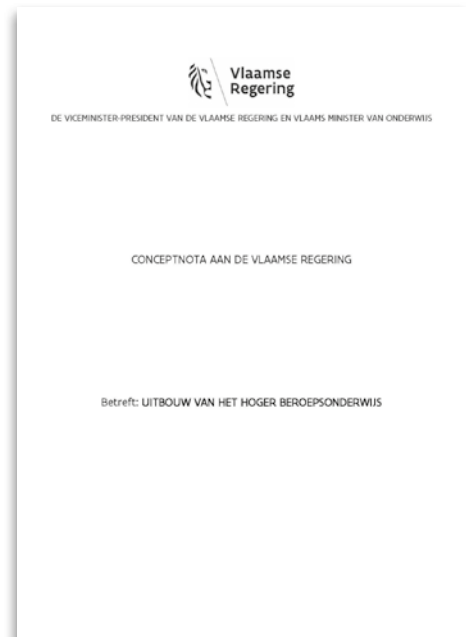
(o.b.v. hoorzitting HBO5 in de Commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement, 21 juni 2016)

Sleuteljaar voor HBO5

2016 was een sleuteljaar voor het HBO5. Op 25 maart lanceerde minister Hilde Crevits haar conceptnota “Uitbouw van het hoger beroepsonderwijs”. Daarmee zette ze de lijnen uit voor een HBO5 dat volwaardig onderdeel wordt van de Vlaamse hogeronderwijsruimte. De conceptnota benadrukt de troeven, het potentieel en de kansen van dit onderwijsniveau. Ze stelt een integratie van de HBO5-opleidingen uit de CVO’s in de hogescholen voorop en kondigt aan deze nog tijdens deze legislatuur decretaal te zullen verankeren.

De conceptnota was het startschot voor het debat over de verdere ontwikkeling van het HBO5. Het Platform HBO5 binnen VLHORA organiseerde het overleg om te bepalen hoe de samenwerkingsverbanden zich tot de conceptnota konden verhouden en om gezamenlijke standpunten te ontwikkelen.

De Vlaamse hogescholen ondersteunen volledig de beslissing om de HBO5-opleidingen (inclusief de HBO5-opleiding verpleegkunde) in de hogescholen te integreren, onder meer om studenten sneller en beter te (her)oriënteren en ze bijkomende kansen te geven in het hoger onderwijs.



HBO5

Platform



Het Platform benadrukte het belang van een laagdrempelig HBO5-aanbod voor diverse doelgroepen, met inbegrip van studiebegeleiding, beperkte groepsgrootte en studentenvoorzieningen. Samenwerking tussen onderwijsinstellingen en het werkveld is cruciaal om snel en vlot op elkaar te kunnen inspelen en het succes van deze opleidingen te garanderen.

De stem van de samenwerkingsverbanden was in het debat duidelijk aanwezig. Op 21 juni 2016 organiseerde de Commissie Onderwijs een hoorzitting over de uitbouw van het HBO5, waarop Goedele Verhaeghe, Tony Bastijns en Toon Martens werden uitgenodigd als experts. In dialoog met de overheid verfijnde het Platform HBO5 ook elementen uit de conceptnota, werkte het belangrijke hiaten weg en zocht het naar zinvolle en werkbare oplossingen. Met het spoeddecreet, dat nog op het nippertje in december 2016 werd goedgekeurd, traden al enkele concrete maatregelen in werking, met name over de omvorming en actualisatie van de HBO5-opleidingen. De VLHORA en het Platform HBO5 werken in 2017 verder proactief mee aan een integratiedecreet. ■

ONDERZOEKSBELEID

BEN LAMBRECHTS
HOGESCHOOL PXL



- VLHORA-onderzoeksindicatoren
- Wetenschappelijke Integriteit
- Opvolging van de Vlaamse Raad voor wetenschappen en Innovatie (VRWI)
- EU-Platform (overheidsdepartement EWI)
- Research in Flanders – fotoboek
- Fiscaal voordeel giften aan hogescholen
- ECOOM-onderzoekdisciplinecodes
- EFRO LED-project
- Open Access
- Flanders Food
- Horizon 2020
- VLEVA
- UASnet & UAS4EuropeQuote Ben Lambrechts (Hogeschool PXL)

“Succesvolle ondernemers die aan onze hogeschool studeerden, wilden in het verleden aan hun alma mater schenkingen maken ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek dat we verrichten. Ik ben blij dat de wet vanaf 2016 onmiddellijk van kracht is zodat zij nu ook kunnen schenken aan een fiscaal gunsttarief.”

Giften aan hogescholen vanaf nu fiscaal interessant

De VLHORA werkt al sinds 2014 binnenskamers aan een wetsvoorstel om giften aan hogescholen fiscaal aftrekbaar te maken. Uiteindelijk leidde deze voorbereiding tot een politiek besluit op federaal niveau. Op donderdag 24 juni 2016 stemde de Kamer van volksvertegenwoordigers een wetsvoorstel dat iedere burger een belastingvoordeel geeft wanneer hij een gift overmaakt aan een hogeschool. Zo krijgt het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek aan de hogescholen een stimulans.

Dit fiscaal privilege was vroeger enkel weggelegd voor giften aan universiteiten. Maar ook hogescholen verrichten sinds 2003 wetenschappelijk onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. Het wetsvoorstel van kamerlid Luk Van Biesen werkte deze ongelijkheid eindelijk weg.

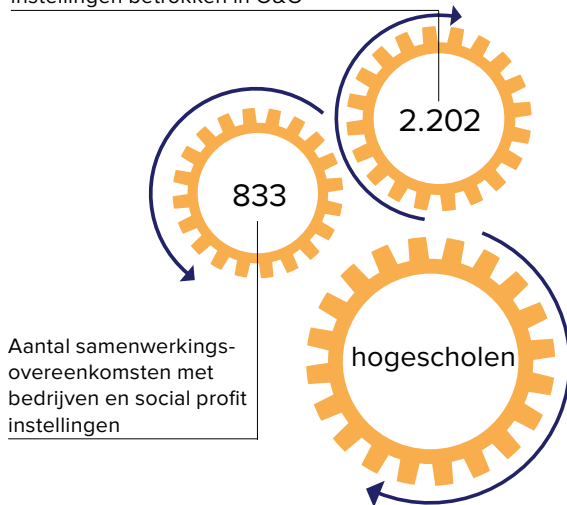
Belgische burgers kunnen vanaf nu door deze maatregel de innovatiekracht van de hogescholen in hun regio versterken. Hogescholen doen immers heel praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek: innovatie met onmiddellijke toepasbare resultaten. Ze werken in onderzoeksprojecten meestal samen met een cluster van bedrijven: vooral kmo's en/of socialprofitorganisaties zoals ziekenhuizen, musea enz. Een gift of een schenking voor zulk praktisch onderzoek is altijd heel welkom. Wanneer de overheid door de budgettaire beperkingen over weinig ruimte beschikt om bijkomende initiatieven te financieren, zijn giften een belangrijke levensader voor de hogescholen.

Hoe werkt het systeem van giften aan fiscaal gunsttarief?

- De hogeschool moet een fiscaal attest uitschrijven aan de gever of schenker;
- de belastingvermindering voor giften aan hogescholen bedraagt 45 procent van het bedrag;
- het fiscaal voordeel geldt bij een gift vanaf 40 euro per jaar;
- een gift mag maximaal 10 procent van het netto-inkomen bedragen met een absolute grens van 376.500 euro voor het (aanslagjaar) 2016. ■

Interactie met het werkveld

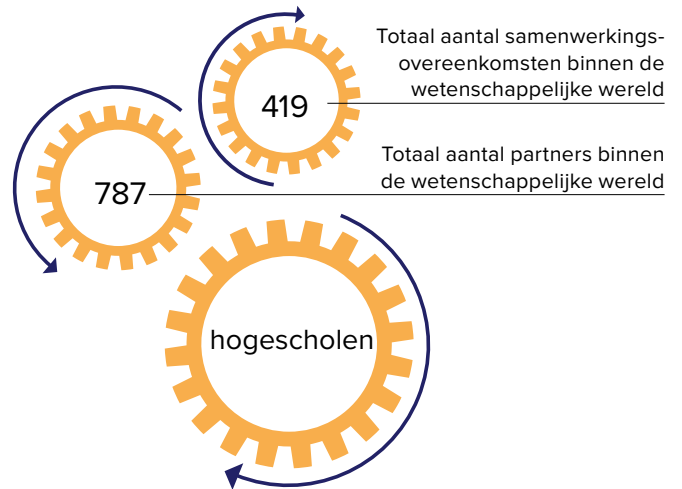
Totaal aantal bedrijven en social profit instellingen betrokken in O&O



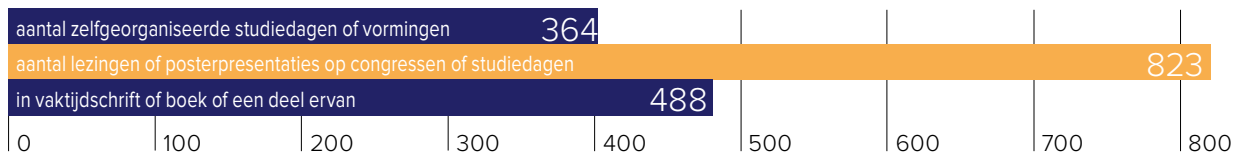
LED-cijfers niet mee in rekening genomen

Interactie binnen het wetenschappelijk netwerk

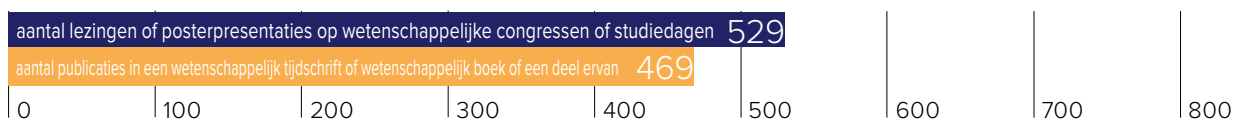
in 2016 werden 419 samenwerkingsovereenkomsten afgesloten met andere kenniscentra zoals universiteiten, andere hogescholen en onderzoekscentra.



Onderzoeksoutput gerichtheid op het werkveld



gerichtheid op wetenschappelijk netwerk



INTERNATIONALISERING-ZUIDWERKING

KLAAS VANSTEENHUYSE
UC LEUVEN-LIMBURG



Internationalisering en de nieuwe overleggroep Zuidwerking

In de afgelopen jaren hebben de Vlaamse hogescholen zich steeds meer geprofileerd op het vlak van internationalisering en ontwikkelingssamenwerking. In 2016 besliste de VLHORA om nog meer in te zetten op internationalisering door een structurele VLHORA-werkgroep internationalisering op te starten. Deze werkgroep moet een brede visie en een internationaliseringsstrategie aan de Vlaamse hogescholen ontwikkelen, beleidsvoorstellen, standpunten en adviezen voorbereiden voor diverse overlegorganen en onderling ervaring en expertise uitwisselen.

Internationalisering is een breed thema. Het omvat onder meer de uitgaande en inkomende mobiliteit van staf en studenten, ontwikkelingssamenwerking, academische diplomatie, internationalization@home, internationalisering van het curriculum enz. Om deze opdracht waar te maken, breidde VLHORA dit team uit.

Zuidwerking versterkt

Onze hogescholen nemen hun taak op als opbouwers van regio's. Als kenniscentra bij uitstek willen ze hun praktijkgericht onderzoek verder afstemmen op mondiale uitdagingen. Ze zijn op veel vlakken actief in het regionaal weefsel door bijvoorbeeld via nieuwe landbouwtechnieken te helpen bij het verhogen van de landbouwproductiviteit.

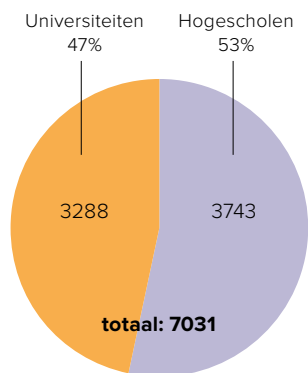
In een aantal goed gekozen regio's buiten Europa en vaak in minder evidente contexten willen ze die aanpak ook met collega's van andere hogescholen delen. Vlaamse hogescholen zijn bruggenbouwers in deze regio's maar ook tussen Vlaanderen en deze vaak zuidere landen. In 2016 zijn de Vlaamse hogescholen daarom ingestapt in het Global Minds programma, mee gecoördineerd door VLIR-UOS. Ze deden dit met een gezamenlijke financieringsaanvraag bij de federale minister voor Ontwikkelings-samenwerking, waarbij alle Vlaamse hogescholen als consortium optraden.

In de volgende vijf jaar krijgen de hogescholen financiële ruimte om een stevig netwerk uit te bouwen. Jaarlijks kunnen zo meer dan honderd Vlaamse onderzoekers of docenten hun collega's in het Zuiden bezoeken, en omgekeerd. Deze contacten laten, op hun beurt, de hogescholen toe om meer en betere gezamenlijke projectvoorstellen uit te werken. Zowel bij VLIR-UOS als bij andere financiers maken ze zo meer kans op steun voor hun samenwerking.

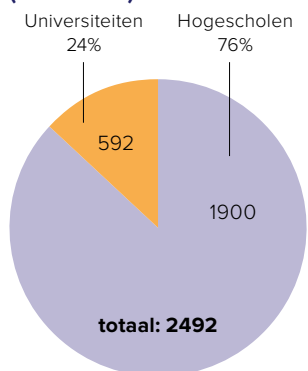
Hetzelfde programma heeft ook expliciet aandacht voor een kwaliteitsvolle beleidsopbouw rond internationalisering binnen die Vlaamse hogescholen. De hogescholen willen als 'peers' hier samen aan werken. Zo spelen we niet alleen de sterktes van de hogescholen uit, maar zoeken we ook in het buitenland naar wat ons bindt. Voor de vormgeving en opvolging richtte VLHORA ook een overleggroep Zuidwerking op.

Verder dienden de Vlaamse hogescholen achttien projectvoorstellen in voor Zuidinitiatieven, waarvan zes weerhouden zijn voor financiering: drie in Afrika (Tanzania en Zuid-Afrika), één in Azië (Vietnam) en twee in Latijns-Amerika (Ecuador). Allen starten op in 2017 en eindigen eind 2018. Via deze Zuidinitiatieven tonen hogescholen dat

10 studiepunten of meer (2015-2016)



minder dan 10 studiepunten (2015-2016)



maatschappelijk belangrijk en praktijkgericht onderzoek in het Zuiden om de lokale capaciteit te versterken, relevant is. Bovendien zullen de projecten ook indirect de onderwijsopdracht van deze hogescholen versterken.

In 2015 werd een programmalijn van 1 miljoen euro specifiek voor Zuidprojecten van hogescholen aangekondigd. In 2016 hebben de hogescholen ervoor gekozen om dit budget terug te brengen naar 500.000 euro en het overige budget over te hevelen naar Global Minds. Op vraag van de hogescholen heeft VLIR-UOS een zwaarder gewicht toegekend aan praktijkgericht onderzoek in de eindscores van de te selecteren projecten. Zo hebben de hogescholen meer kans op succes bij competitieve oproepen waaraan ook universiteiten deelnemen. Het slaagcijfer van 33,3 procent (of 6 op 18 projecten goedgekeurd in 2016) is alvast een goed resultaat. Het totaal toegekende budget voor deze zes projecten samen bedraagt 448.058 euro.

Ten slotte realiseerden de Vlaamse hogescholen in 2016 een gezamenlijke brochure rond ontwikkelingssamenwerking.

Beurzenprogramma's Actieplan Mobiliteit

In 2016 namen de Vlaamse hogescholen actief deel aan de Vlaamse beurzenprogramma's van het Actieplan Mobiliteit. Deze programma's worden beheerd door VLUHR.

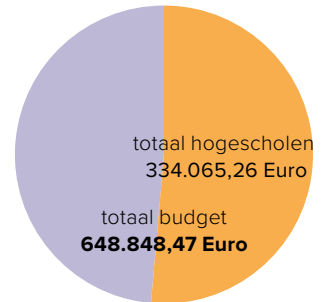
Subsidie voor zomercampussen

Binnen het Actieplan Mobiliteit kunnen Vlaamse hogeronderwijsinstellingen financiële ondersteuning vragen om zomercampussen te organiseren. Eenmaal goedgekeurd, kan de subsidie voor zomercampussen maximaal drie jaar verlengd worden. In 2016 werd de financiering voor de volgende vijf lopende zomercampussen aan Vlaamse hogescholen verlengd:

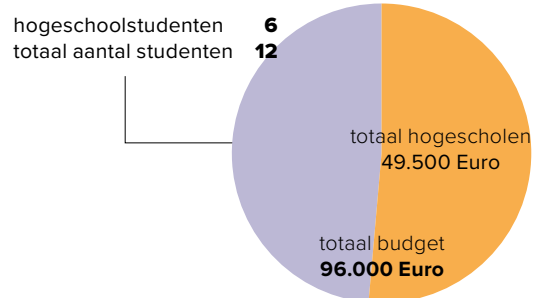
- The Honours Class in Flexible Packaging, Arteveldehogeschool
- Creative Business Modeling, Karel de Grote Hogeschool
- Innovating & Creativity for Life, Hogeschool PXL
- Evidence-based Practice in Health Care, Hogeschool Gent
- Technical Creative Summerschool, Hogeschool West-Vlaanderen ■

Subsidie voor studentenmobiliteit

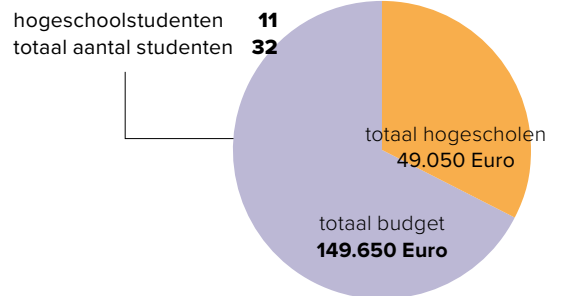
Generieke beurzen



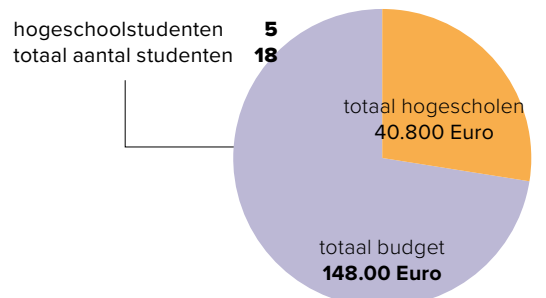
The Washington Center



Transition Fellowship Programme



ASEM-DUO



PERSONEELSBELEID

BERT HOOGWIJS
HOGESCHOOL GENT

- VLHORA-beleidsvoorstellen (Eisencahier)
- Onderwijsdecreet 26 en 27
- VLHORA-nota ziekteverlof
- Opvolging VOC-HO
- RSZ-kwestie
- HBO5-personeelsintegratie
- Bijzondere Salarisschaal (BSS)
- Invoering zorgkrediet
- Nota ambtsneerlegging
- Invoering verloven & afwezigheden voor verminderde prestaties



“De hogeschoolbesturen stellen vast dat in dit dossier altijd verwezen wordt naar de situatie in het leerplichtonderwijs, zonder daarbij rekening te houden met de eigen organisatiestructuur en de overheidsfinanciering van de hogescholen. Die verschillen fundamenteel van de situatie in het leerplichtonderwijs. Dit besluit van de Vlaamse regering houdt hiermee helaas geen rekening en probeert maatregelen van het leerplichtonderwijs op te leggen aan het hoger onderwijs.”

Overleg over Vlaams zorgkrediet en nieuwe verloven zonder salaris

Door de zesde staatshervorming werd een deel van het federale stelsel van loopbaanonderbreking een Vlaamse bevoegdheid. Eind januari 2016 startte de Vlaamse regering hierover gesprekken op met alle sociale partners in de openbare sector. Er werd beslist om een Vlaams onbetaald zorgkrediet in te voeren dat ambtenaren kunnen opnemen om een kind van minder dan 12 jaar, een ziek familielid tot de tweede graad of een gehandicapt kind te verzorgen, maar ook om palliatieve zorgen te verlenen of om een opleiding te volgen. Ondertussen blijft het federaal stelsel van loopbaanonderbreking voor het ouderschapsverlof, het palliatief verlof en het medisch bijstandsverlof bestaan. Hier staat wel nog een vergoeding tegenover.

Dit Vlaamse zorgkrediet werd in een apart kaderbesluit geregeld en schakelt de bepalingen om zorgkrediet op basis van palliatieve zorgen en medische bijstand aan te vragen, volledig gelijk tussen het leerplichtonderwijs en het hoger onderwijs, met dezelfde termijnen. De modaliteiten om zorgkrediet aan te vragen voor de overige redenen, liet de overheid over aan het lokaal overleg tussen iedere hogeronderwijsinstelling en zijn vakbondsafgevaardigden.

Daarnaast wilde de Vlaamse regering in de loop van 2016 nog bijkomende verloven zonder salaris invoeren om het oude federale stelsel van loopbaanonderbreking - dat op zijn einde loopt - te vervangen. De Vlaamse overheid wilde daarbij het oude Verlof voor Verminderde Prestaties (VVP) omvormen en daarnaast een Afwezigheid voor Verminderde Prestaties wegens persoonlijke aangelegenheid (AVP) invoeren, een aanpassing van het door de hogescholen gekende Terbeschikkingstelling wegens Persoonlijke Aangelegenheden (TBSPA).

De VLHORA heeft in vergaderingen op het Vlaams Onderhandelingscomité voor het Hoger Onderwijs (VOC-HO) de modaliteiten en afspraken voor de hogescholen zo gunstig mogelijk geregeld betreffende omvang, begindatum, einddatum, schorsing, omzetting, toepassingsgebied en voorwaarden (recht of gunst).

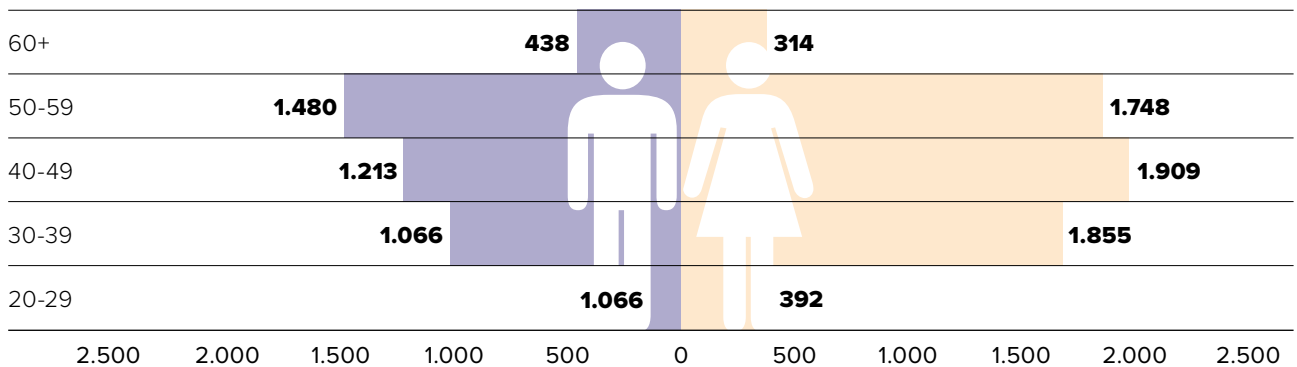
De VLHORA vond het belangrijk om deze nieuwe verlopen pragmatisch in te vullen, zodat ze voor de hogescholen beheersbaar blijven en ook voldoende tijd wordt voorzien om gepaste vervanging te zoeken voor het personeelslid dat zulk verlof wenst op te nemen. Daarom koos de VLHORA niet voor 'verschuifbare periodes', maar voor duidelijke begin- of einddata met de mogelijkheid om hiervan af te wijken als de directie van de hogeschool en het personeelslid hierover een akkoord vinden (overlegmodel). Dit laatste geeft meer flexibiliteit aan het personeelslid dan het originele voorstel van de overheid.

In 2017 zetten we deze onderhandelingen voort, maar de overheid maakte tijdens de onderhandelingen al duidelijk niet tegemoet te willen komen aan de Vlaamse hogescholen ondanks een zeer duidelijk onderbouwde argumentatie vanuit de VLHORA. ■

Personeel hogescholen ten laste van de werkingsenveloppe van de hogescholen, uitgedrukt in aantal personen/aantal voltijdse eenheden

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Aantal personen	4.389	6.218	10.607
Aantal voltijdse eenheden	3.398	4.882	8.280

Personeel hogescholen naar leeftijdscategorie en geslacht



Evolutie personeel per onderwijsniveau uitgedrukt in aantal personen

	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Hogescholenonderwijs	12.705	12.592	12.705	11.142	210.637	10.607

Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, 2016.

KUNSTENBELEID

PASCALE DE GROOTE
ARTESIS PLANTIJN
HOGESCHOOL ANTWERPEN



© HELEEN LARSEN

- ECOOM-project outputindicatoren onderzoek in de kunsten
- Research in Flanders – bijdrage aan fotoboek
- Transparantie in opleidingen en afstudeerrichtingen
- Hervorming lerarenopleiding in de kunsten
- Voorbereiding UAS4Europe-conferentie 2017

Hervorming lerarenopleidingen in het hoger kunstonderwijs

Na de beleidsevaluatie van de lerarenopleidingen in Vlaanderen in 2012 besliste de minister om deze opleidingen te hervormen en een educatieve master in te voeren. De conceptnota “Lerarenopleidingen versterken: wervende en kwalitatieve lerarenopleidingen als basispijler voor hoogstaand onderwijs” voorziet voor het kunstonderwijs een professionele bachelor (VVKS 6) in de Kunsten en een academische master (VVKS 7) in de Kunsten.

De Schools of Arts zijn exclusief bevoegd om deze lerarenopleidingen in te richten. Daarom stelde de VLHORA in 2016 een werkgroep lerarenopleiding kunsten samen met belanghebbenden. De werkgroep organiseerde van juni 2016 tot en met januari 2017 vijf bijeenkomsten. De VLHORA-werkgroep kunsten bereidde de vergaderingen inhoudelijk voor. Uit de werkgroep kwam volgend concluderend advies:

- Een leraar in de Kunsten vertrekt vanuit zijn eigen discipline, zijn/haar kunstenaarschap, ontwikkelt zich vervolgens tot leraar in de Kunsten en kan daarin interdisciplinair werken.
- Wie een educatieve opleiding in de Kunsten wil inrichten, moet ook domeinopleidingen aanbieden. Voor de educatieve master zijn twee scenario's uitgewerkt: een tweejarige educatieve master (120 studiepunten), die studenten net als de domeinmaster kunnen starten na een academische bachelor of een éénjarige educatieve master (60 studiepunten), die ze enkel kunnen starten na het behalen van de domeinmaster (een soort “master-na-master”). Een definitieve keuze bleek nog niet haalbaar: er is een minderheids- en een meerderheidsstandpunt. Voor alle studiegebieden moet wel dezelfde modelkeuze worden gemaakt, en die keuze mag geen enkele financiële weerslag hebben op de domeinmasters in de Kunsten.
- Voor een educatieve opleiding na de professionele bachelors in de Kunsten en alle kunstgerelateerde professionele bachelors die worden georganiseerd door een School of Arts kiest de werkgroep voor het model van een bachelor-na-bachelor. Ook in de uitwerking van deze educatieve banaba's is interdisciplinaire samenwerking en openheid een belangrijke factor.

In opdracht van het kabinet van de minister van Onderwijs startte de werkgroep ook een onderzoek in de Vlaamse Schools of Arts over de transitie van de specifieke lerarenopleiding Kunsten naar de educatieve master in de Kunsten. Het doel van dit onderzoek is de ontwikkeling van een visietekst en een competentieraamwerk en de analyse van vragen en problemen met betrekking tot de vormgeving van de praktijkcomponent en de masterproef op kwalificatieniveau 7. ■

LERARENOPLEIDING

JOHAN VEECKMAN
ARTEVELDEHOGESCHOOL



- Visie opleiding leraar praktijkvakken
- Instaptoets lerarenopleiding (LIO)
- Bespreking projecten: Teach First, Dit ben ik in Brussel/ in de grootstad enz.
- Task force, conceptnota 'lerarenopleidingen versterken', overheidswerkgroepen
- Opleiding voor lerarenopleiders
- Vlaanderenbreed stageregistratiesysteem

“De geïntegreerde lerarenopleidingen aan de hogescholen en de academische lerarenopleidingen van de School of Arts zijn van een uitstekende kwaliteit. Dat hebben de evaluaties van de opleidingen meermaals aangetoond. De lerarenopleidingen blijven inzetten op vernieuwing en versterking. Binnen de werkgroep lerarenopleiding staat innovatie voorop. Bijvoorbeeld via een opleiding voor lerarenopleiders, de instaptoets lerarenopleiding die o.a. kan aantonen waarop kandidaat-studenten nog extra moeten inzetten of het stageregistratiesysteem dat studenten en stageplaatsen beter met elkaar matcht.”

Hervorming lerarenopleiding

In 2016 opende de minister van Onderwijs het debat over de hervorming van de lerarenopleiding met de conceptnota 'Lerarenopleidingen versterken. Wervende en kwalitatieve lerarenopleidingen als basispijler voor hoogstaand onderwijs'. De nota zet in op een aantal bouwstenen, zoals de instroom versterken via een instaptoets voor de (huidige) geïntegreerde lerarenopleidingen, de opleiding in de Vlaamse Kwalificatiestructuur inschalen waardoor enkel nog afgestudeerden met een bachelor- of masterdiploma leraar kunnen worden en hieraan gekoppeld een structurele verandering in het landschap waardoor enkel hogescholen en universiteiten nog een lerarenopleiding zullen aanbieden.

Overheidswerkgroepen met vertegenwoordigers van het hoger onderwijs, CVO's en onderwijsverstrekkers kregen vervolgens de opdracht om een aantal thema's uit de conceptnota verder uit te werken. Zo bereidden de groepen een advies voor over de bachelors in het onderwijs (kleuter en lager onderwijs, secundair onderwijs), over de educatieve master, over verschillende beheersingsniveaus, de LIO-baan enz.

De VLHORA-werkgroep lerarenopleiding volgde de werkzaamheden van de groepen actief op en bereidde mee de standpunten voor van de hogeschoolvertegenwoordigers. Op de vraag hoe een aantal inhoudelijke thema's (grootstedelijke context en diversiteit, klasmanagement ...) het best aan bod komen in de opleidingen, stelde de werkgroep een geïntegreerde aanpak voor in plaats van de onderwerpen te isoleren in afzonderlijke opleidingsonderdelen.

De werkgroep stelt ook voor om in de bachelor secundair onderwijs studenten die al een bachelordiploma hebben een volledig gefinancierde bachelor-na-bacheloropleiding aan te bieden van 60 studiepunten. In deze opleiding zouden vakdidactische elementen die horen bij verschillende vakken worden geclusterd in 'domeinen' die gekoppeld kunnen worden met het basisdiploma. Het staat studenten uiteraard vrij om nog een verkort traject voor een onderwijsvak te volgen. Daarnaast vinden de hogescholen dat een te strikte definitie van 'zij-instromers' niet wenselijk is en dat ze bovendien een bachelordiploma niet kunnen behalen na een te beperkt traject. ■

INSTAPTOETS LERARENOPLEIDING (ILO)

Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits: *“Jongeren met ambitie én kunde moeten opnieuw met overtuiging kiezen voor het beroep van leraar. Het ontwikkelen van een gemeenschappelijke, verplichte en niet-bindende instaptoets zal hen helpen om een gerichtere keuze te maken. Zo zullen jongeren met overtuiging starten aan de opleiding om leraar te worden.”*



Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits lanceerde in het academiejaar 2016-2017 een verplichte niet-bindende toelatingsproef voor de lerarenopleiding: de instaptoets lerarenopleiding (ILO). Als onderdeel van het Vlaamse regeerakkoord is de instaptoets in het leven geroepen om de aankomende student een duidelijk beeld te schetsen van zijn startcompetenties.

In 2015 startte VLHORA de ontwikkeling van de instaptoets door gesprekken te voeren met alle Vlaamse hogescholen die de geïntegreerde lerarenopleiding aanbieden. Daarna evalueerde VLHORA het beschikbare testmateriaal. In 2016 is aan de hand daarvan de inhoud van de instaptoets bepaald. De test zet in de eerste plaats in op talige competenties, omdat die in alle lerarenopleidingen van groot belang zijn. De digitale instaptoets bestaat voor de lerarenopleidingen kleuter- en secundair onderwijs uit een test Nederlands en een motivatie- en studievvaardigheidentest. Voor de lerarenopleiding lager onderwijs worden deze tests aangevuld met Frans en wiskunde.

Om de instaptoets voldoende te testen, organiseerde VLHORA verschillende testrondes. De eerste testronde bestond uit een pilot half april bij eerstejaarsstudenten van de lerarenopleidingen kleuter-, lager en secundair onderwijs van acht hogescholen. Deze pilot genereerde resultaten op basis waarvan de instaptoetsen herwerkt konden worden. Als volgende testronde werd in mei en juni de instaptoets gepretest bij laatstejaarsleerlingen aso, tso en bso van zeventien secundaire scholen over heel Vlaanderen. Deze pretest had als doel resultaten te genereren om de normering en de feedbackcategorieën te kunnen vaststellen voor de afname in september.

Bij het begin van academiejaar 2016-2017 namen 6000 eerstejaarsstudenten lerarenopleiding deel aan de instaptoets. De instaptoets kon klassikaal, of tijds- en plaatsafhankelijk worden gemaakt, waarbij in het laatste geval de student zelf kon bepalen waar en wanneer hij de test invulde. De test was verplicht voor generatiestudenten, maar is ook aangeboden aan studenten die al aan een studie in het hoger onderwijs waren begonnen, of al hadden afgerond (niet-generatiestudenten). Uit een bevraging onder de deelnemende studenten bleek dat meer dan 85 procent de instaptoets zinvol vond. Het merendeel was van plan zelfstandig of in de les aan de slag te gaan met de resultaten van de instaptoets. We kunnen dan ook van een succes spreken.

In 2017 wordt de instaptoets verder gevalideerd om de studenten een betere indicatie te geven over hun startcompetenties. Vanaf het academiejaar 2017-2018 moeten aankomende studenten de instaptoets vóór inschrijving afleggen in een daarvoor nieuw ontwikkeld online testplatform. Zo hopen Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits en VLHORA dat de hogescholen in de lerarenopleidingen gemotiveerde en geschikte kandidaten zullen aantrekken en vooral sterke leraren zullen afleveren. ■

De instaptoets bevat de volgende onderdelen:



KLEUTERONDERWIJS

- Nederlands (45 min.)
- Studievaardigheden- en motivatietest (15 min.)



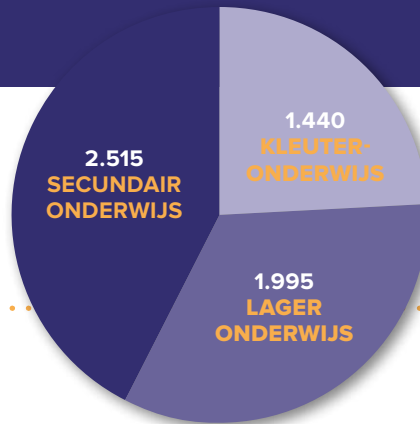
LAGER ONDERWIJS

- Nederlands (45 min.)
- Studievaardigheden- en motivatietest (15 min.)
- Frans (75 min.)
- Wiskunde (45 min.)

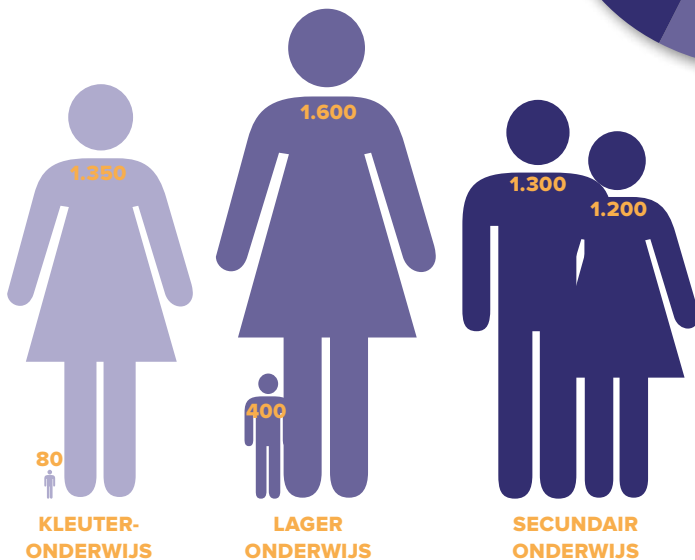


SECUNDAIR ONDERWIJS

- Nederlands (45 min.)
- Studievaardigheden- en motivatietest (15 min.)



Deelname mannen versus vrouwen



FINANCIERINGSBELEID

JORIS HINDRYCKX
KATHOLIEKE HOGESCHOOL
VIVES

- Btw op scholenbouw
- Conceptnota HBO5, lerarenopleiding
- Onderwijsdecreet XXVI
- Verzekering aansprakelijkheid
- ESR rapportering
- Single audit



“De financiering van de hogeschool is ondermaats.”

Want wij zijn het waard

2016 stond volledig in het teken van de strategische actie “want wij zijn het waard”.

Op 29 april overhandigden studenten, docenten en beleidsmakers tijdens een massa-les op het Martelarenplein te Brussel een petitie aan Hilde Crevits, minister van Onderwijs. De eis “wij vragen 7000 euro per voltijdse student” werd tegelijkertijd in alle hogescholen ondersteund door (ludieke) acties en manifestaties. Het hoofdstuk financiering uit de position paper kleurt de motieven en de drijfveer van deze actie.

Onze eis voor meer en een betere financiering vond (gedeeltelijk) gehoor in 2016. Voor de begroting voor 2017 besloot de Vlaamse regering in het najaar van 2016 om 10 miljoen euro toe te voegen aan het budget voor Projectmatig Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) in de hogescholen. Het budget voor PWO steeg hierdoor van 16,9 miljoen euro tot 26,9 miljoen euro. Bijkomend heeft de Vlaamse regering in het najaar van 2016 beslist om het klikmechanisme terug in 2017 te activeren. Het variabel onderwijsgedeelte van de enveloppe voor de hogescholen zal hierdoor met 9,140 miljoen euro toenemen. Een mooie impact van de acties van VLHORA.

Ook de toekomst moet perspectief blijven bieden. In september 2019 worden de huidige HBO5-opleidingen volledig geïntegreerd in de hogescholen. Deze beleidskeuze die VLHORA ten volle ondersteunt, biedt nieuwe kansen om de participatiegraad in het hoger onderwijs te verhogen en nog meer jongeren een toekomst te geven. Hiervoor heeft VLHORA een aangepast financieel groeimechanisme uitgewerkt dat de raad verdedigt bij alle betrokken besluitvormers in Vlaanderen.

Wat waren de andere activiteiten in 2016? In januari 2016 besliste Johan Van Overtveldt als minister van Financiën en fiscale fraudebestrijding het btw-tarief voor scholenbouw vanaf 1 januari 2016 te verlagen van 21 tot 6 procent. Deze verlaging geldt voor het oprichten, verbouwen, herstellen en onderhouden van schoolgebouwen. Goed nieuws voor de infrastructuurinvesteringen voor onze medewerkers en studenten.

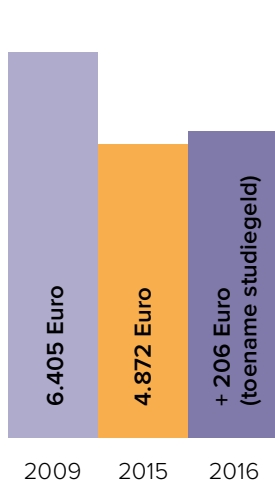
In januari 2016 verscheen ook het Besluit van Vlaamse regering over de controle en single audit die onder andere van toepassing is op de hogescholen. Hierin werd het takenpakket van de verschillende controleactoren omschreven. In opvolging hiervan heeft de VLHORA-werkgroep financieringsbeleid het regeringscommissariaat uitgenodigd om gezamenlijk tot een vereenvoudigde rapportering te komen. We maakten concrete afspraken om de planlast te verminderen.

Ook nam AHOVOKS de algemene coördinatie over van de ESR-rapportering voor de hogeronderwijsruimte. VLHORA organiseerde hierover een opleiding/uitenzetting voor de betrokkenen van de hogescholen in november 2016.

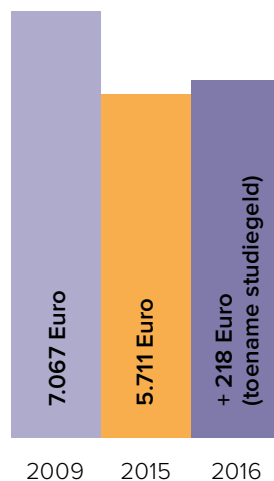
Door het nieuwe onderwijsdecreet werd vanaf 1 september 2016 de aansprakelijkheid van studentenstagiaires van het hoger onderwijs gelijkgesteld met deze van een gewone werknemer. De werkgever is voortaan aansprakelijk voor de fouten van zijn werknemers en zal als stagegever dan ook moeten instaan voor de schade die een student-stagiair veroorzaakt door zijn lichte, eerder toevallig voorkomende fout. Deze wetwijziging lag moeilijk in de relatie tussen de hogescholen en het werkveld. Onder druk van VLHORA werd een oplossing gevonden door de verzekeringsplicht en de aansprakelijkheid van elkaar los te koppelen. ■

Daling in de financiering van het hoger onderwijs

Per student
Daling van 20,71%



Per VTE student
Daling van 16,10%



Desastreuze gevolgen van een uitgeholde financiering

- We hebben de voorbije jaren grote inspanningen gedaan om de gevolgen van de uitgeholde financiering voor de studenten zo veel mogelijk te beperken door het steeds efficiënter omgaan met de middelen. Nu resten ons alleen nog maatregelen die raken aan de kwaliteit, met voelbare gevolgen voor het werkveld en studenten. Het gaat dan om **grotere groepen, een daling van de begeleidingsuren, minder innovatieve werkvormen, beperking in praktijken en stages,....** Op het moment dat men overall werkplekieren invoert, worden wij gedwongen het terug af te bouwen.
- Om studenten te laten leren in een leeromgeving die ze klaar maakt voor de toekomst, moeten hogescholen grote investeringen doen in IT, werk materiaal en gebouwen. Door de nijpende financiering hebben deze **investeringen** een achterstand opgelopen.
- Door jarenlange afvloeiingen en zeer beperkte aanwervingen, is de leeftijdscurve van het hogeschoolpersoneel helemaal scheefgetrokken: er werken **zeer weinig jonge mensen** in de hogescholen. We zijn trots op de ruime ervaring van onze medewerkers, maar we hebben ook jonge mensen nodig om de eersten aan te vullen en op termijn te vervangen, met de specifieke capaciteiten en competenties waarover zij beschikken (bv. digital natives).
- **Minder ruimte voor onderzoek en innovatie:** doordat onze basisfinanciering zo zwak is, staat de samenwerking met bedrijven onder druk. Er blijft gewoon niet genoeg ruimte om de interessante, maar tijdrovende projecten met bedrijven uit te voeren. De gevraagde investering in de hogescholen zal hiervoor ook moeten aangevuld worden door voldoende onderzoeks- en innovatiemiddelen.

Wat wij vragen

Wanneer het de Vlaamse overheid menens is met de kwaliteit van haar hoger onderwijs en de focus op innovatie, moet zij de hogescholen minstens het bestaansminimum gunnen!

Onze noodkreet: de overheidsinvestering per student in de hogescholen-enveloppe moet opnieuw naar 7.000 euro per voltijdse student worden gebracht (niveau 2009), vergelijkbaar met de beschikbare middelen per student in bijvoorbeeld Nederland waarmee Vlaanderen toch wil concurreren.

Bron : position paper – want wij zijn het waard.

VERPLEEGKUNDE EN VROEDKUNDE

- Herziening domeinspecifieke leerresultaten en aanpassing gedragsindicatoren
- Herwerking curricula
- Inhoud contractstage
- Afspraken m.b.t. de brugopleiding vanuit HBO5 en vanuit vroedkunde
- Toekomst bachelor-na-bacheloropleidingen
- Schakeltraject naar de masteropleiding
- HBO5-opleiding verpleegkunde: domeinspecifieke leerresultaten en formulering van de differentiatie met de bacheloropleiding
- Oplijsten van de algemeen aanvaarde principes m.b.t. de curricula, de stages, de diverse trajecten en de schakelprogramma's

MIA SAS
ODISEE



“Voor de Vlaamse opleidingen Verpleegkunde was 2016 een bijzonder jaar. In september startten alle hogescholen met een vierjarige opleiding die voor de afgestudeerden de toegang zal verzekeren tot de Europese gezondheidszorg. Vanzelfsprekend werd de vraag naar hoe deze bacheloropleiding zich zal verhouden tot de driejarige opleiding Verpleegkunde op niveau 5 van de Vlaamse kwalificatiestructuur zeer actueel. De krijtlijnen van de contractstage, die in het vierde jaar zal aangeboden worden, en afspraken over de vervolgopleidingen (postgraduat en masteropleidingen aan de universiteiten) moeten nog verder geconcretiseerd worden. Nooit was de noodzaak om op Vlaams niveau overleg te plegen zo groot.”

Nieuwe contractstage voor verpleegkunde

In september 2015 besliste de Vlaamse regering om de bacheloropleiding verpleegkunde te verlengen tot een vierjarige opleiding van 240 studiepunten, waarbij studenten op het einde van hun opleiding al deeltijds in de gezondheidssector zullen werken via een contractstage. Met deze maatregel kwam Vlaanderen tegemoet aan de vernieuwde Europese richtlijn over gereguleerde beroepen. De hernieuwde vierjarige opleiding ging in het academiejaar 2016-2017 van start. Om zich hierop voor te bereiden, pasten alle verpleegkundeopleidingen in 2016 hun curriculum aan.

De VLHORA-werkgroep verpleegkunde herzag onder meer de domeinspecifieke leerresultaten van de bacheloropleiding in functie van de vierjarige opleiding en de Europese richtlijn, en bereidde de nieuwe contractstage voor. Deze contractstage is een nieuw gegeven en betekent een meerwaarde ten opzichte van andere stagevormen doordat ze studenten meer verantwoordelijkheid en zo een nog realistischere ervaring geeft in het werkveld. De hogescholen zetten het overleg hierover met overheid en werkveldpartners voort in 2017.

De beroepsvereniging voor vroedkundigen hield een pleidooi om de bacheloropleiding vroedkunde uit te breiden naar een vijfjarige universitaire opleiding. De VLHORA ondersteunde de vraag naar studieduurverlenging van de bacheloropleiding en vroeg aan minister Crevits om deze te onderzoeken. Een vermastering van de opleiding is volgens de VLHORA echter niet aan de orde, omdat er al een masteropleiding in de verpleeg- en vroedkunde aangeboden wordt. ■

KWALITEITZORGBELEID

MACHTELD VERBRUGGEN
THOMAS MORE



- Instellingsreview: terugkoppeling
- Decretale evaluatiegroep Kwaliteitszorg
- Systeembrede analyses

“Maximale transparantie voor stakeholders - in de eerste plaats de studenten - met een minimale planlast, zo willen onze hogescholen samen omgaan met publieke informatie. Op de websites van de hogescholen is al veel toegankelijke informatie te vinden en ook de overheid wil zich engageren om beschikbare gegevens te ontsluiten. Zo wordt goed samengewerkt aan een heldere communicatie.”

Welke informatie moet publiek zijn voor student en samenleving?

In 2016 is de instellingsreview in de hogescholen van start gegaan. Dit nieuwe kwaliteitszorgsysteem geeft terecht meer autonomie aan de hogescholen en universiteiten om hun kwaliteitsbeleid en de kwaliteit van de opleidingen te waarborgen, maar leidt ook tot nieuwe vragen over publieke informatie.

Meer specifiek moeten studenten en de bredere samenleving zicht hebben en houden op de kwaliteit van opleidingen. Ze moeten zich ook een correct beeld kunnen vormen van bijvoorbeeld het programma, de leerresultaten, het inschrijvings- en toelatingsbeleid, de studiebegeleiding, medestudenten, de leerresultaten, de opvolging van kritische punten in de opleiding enz.

De hogescholen analyseerden samen welke informatie nodig en gewenst is, op basis van onder meer de Europese standaarden en richtlijnen (ESG). Die geven een overzicht van de domeinen die cruciaal zijn voor kwaliteitsvolle leeromgevingen.

Veel van de gewenste informatie is al ruim beschikbaar. Daarnaast zullen hogescholen bijkomend op hun website vermelden hoe ze de interne kwaliteitszorg aanpakken en wat de resultaten zijn van deze kwaliteitsbewaking in eigen regie. Hogescholen kunnen ook (context)informatie geven bij de kwantitatieve informatie die de overheid publiek zal maken. Daarvoor werkt de overheid in overleg met vertegenwoordigers van hogescholen, universiteiten en studenten aan een eenvoudige manier om enkele belangrijke en eenduidig gedefinieerde indicatoren te delen met alle geïnteresseerden. De werkgroep kwaliteitszorgbeleid volgt dit mee op. ■

SOCIAAL BELEID

LODE DE GEYTER
HOGESCHOOL WEST-VLAANDEREN



Twee prioriteiten voor overleg sociaal beleid

Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits startte in 2016 een overleg op over het sociaal beleid in het hoger onderwijs. Concreet gaat dit overleg over twee topics: de uniforme registratie van kansengroepen in het hoger onderwijs en de toekomst van het geïntegreerd onderwijs (gon) in het hoger onderwijs. Met dit overleg wil ze tot gezamenlijke afspraken komen.

1. Uniforme registratie van kansengroepen in het hoger onderwijs

Vlaanderen levert onvoldoende hoger opgeleiden af om te voldoen aan de behoeften van het snel evoluerende werkveld. Omdat onze maatschappij steeds diverser wordt en deze diversiteit ook een meerwaarde betekent in de samenleving en het hoger onderwijs, ondersteunt de VLHORA de beleidsprioriteit om kansengroepen succesvol te laten in-, door- en uitstromen in het hoger onderwijs.

De VLHORA hecht belang aan een uniforme en kwaliteitsvolle registratie van achtergrondkenmerken van studenten, ook uit kansengroepen. Daarvoor ontwikkelde de VLHORA in 2016 een charter. Deze registratie is zinvol om de positie van kansengroepen in het hoger onderwijs in beeld te brengen en het beleid te monitoren. Dit helpt zowel het doelgroepenbeleid als een inclusief beleid vooruit. Om in het hoger onderwijs uniforme afspraken te maken rond de registratie van kansengroepen, startte de VLHORA in 2016 een overleg op met de VLIR, met de goedkeuring van het charter als resultaat.

2. Gon-ondersteuning in het hoger onderwijs

De Vlaamse hogescholen zijn de motor in het aantrekken van vele studenten uit kansengroepen. Een brede participatie van deze groep studenten zorgt voor een grotere sociale rechtvaardigheid en cohesie in de maatschappij.

Naar aanleiding van het M-decreet wordt het gon hervormd voor het leerplichtonderwijs. In het verlengde van de evoluties in het leerplichtonderwijs, startte de overheid in 2016 hierover een gesprek met de koepelorganisaties. Deze dialoog is nodig om een duurzaam model uit te bouwen dat aan de specifieke noden van studenten met een functiebeperking en de context van het hoger onderwijs tegemoetkomt.

Het VN-verdrag en de Codex Hoger Onderwijs hebben richtlijnen rond de redelijke aanpassingsplicht van instellingen hoger onderwijs. De Codex Hoger Onderwijs voorziet ook mogelijke gon-ondersteuning voor studenten met een functiebeperking aan de hogescholen.

Hogescholen nemen nu al veel maatregelen om het recht op toegang en het recht op redelijke aanpassingen van studenten met een functiebeperking te waarborgen. In het hoger onderwijs gaat de beschikbare tijd in de gon-begeleiding hoofdzakelijk naar studentgerichte ondersteuning, met name onderwijskundige hulp. De VLHORA meent dat voldoende voeling met de context hoger onderwijs belangrijk is om studenten met een functiebeperking te helpen. Hogescholen hebben een vraaggestuurd en flexibele onderwijskundige ondersteuning nodig, afgestemd op de opleiding en de instelling. Zo ontwikkelden de hogescholen reeds bijzondere statuten voor studenten met dyslexie, autisme, en een visuele of auditieve beperking. Verder stellen ze voorleessoftware ter beschikking, organiseren ze prikkelarme examenlokalen, engageren ze doventolken enz. ■

ELEKTRONISCHE DATABANKEN

Heronderhandeling consortiumcontracten ELEKTRON

STIJN MEERSSEMAN
ARTEVELDEHOGESCHOOL



De overleggroep Elektronische databanken vergaderde in 2016 viermaal over het beheer van verschillende consortiumcontracten. De voornaamste contracten worden gefinancierd uit het ELEKTRON-budget voor de gemeenschappelijk aankoop van elektronische informatiebronnen. Volgende contracten onderhandelt en ondertekent de vzw Elektron namens alle hogescholen:

- EBSCO Academic Search Complete
- EBSCO Business Source Complete
- Elsevier ScienceDirect
- Clarivate (voorheen Thomson) Web of Science
- BSL Complete

De hogescholen met School of Arts hebben verder toegang tot:

- EBSCO Art Source
- Oxford Art & Music Online

2016 was een belangrijk jaar. Het voornaamste contract, Elsevier ScienceDirect, werd in de loop van het jaar heronderhandeld door ELEKTRON, samen met vertegenwoordigers van de overleggroep. Gezien de financiële vooruitzichten verlengden we dit contract voor vijf jaar (2017-2021), met de mogelijkheid om na drie jaar het contract te beëindigen indien de financiering daartoe dwingt.

Verder heronderhandelden we ook het contract voor Web of Science met Clarivate. Ondanks de prijsdaling als compensatie voor de integratie van de masteropleidingen in 2014, vond de overleggroep dit contract te duur in verhouding tot het gebruik, en besloot ze de overeenkomst niet te verlengen vanaf 2017.

ELEKTRON volgde ook het dossier voor de aanbesteding van een internationale persdatabank op. Een lid van de overleggroep bereidde het voor, met ondersteuning van de aankoopdienst van de Arteveldehogeschool (overeenkomstig een eerdere beslissing van de raad van bestuur van de VLHORA).

Daarnaast onderhandelde ELEKTRON andere contracten die de hogescholen met eigen middelen bekostigen. Het betreft onder andere een verlenging van Trefzeker van Acerta, Arts Premium Collection van Proquest, GoPress, LexisNexis, Van Dale, Warenwetgeving (Die Keure), EBSCO eBooks Academic, Springer eBooks en Journals, Greenleaf enz. Daarnaast besteedde de werkgroep ook aandacht aan de mogelijke gevolgen van de integratie van de HBO5-opleidingen in 2019.

Leden van de overleggroep vertegenwoordigden VLHORA in de projectgroep Overleg Wetenschappelijke Bibliotheken van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie (VVBAD). Binnen het Samenwerkingsverband Auteursrecht & Samenleving volgen vertegenwoordigers van de overleggroep namens VLUHR de werkzaamheden en informeren de leden over o.a. het reprorecht dossier en wijzigingen in de auteursrechtwetgeving. ■

ICT

LODE DE GEYTER
HOGESCHOOL
WEST-VLAANDEREN



- Onderhandelingen raamovereenkomst Adobe Creative Cloud
- Chalk&Talk Windows 10 systeembeheer, Office 365 en SharePoint online
- Microsoft Office 365 roadshow in London, strategische positionering van de functionaliteiten
- Presentatie Helpdesktool Omnitacker, met project support door Gartner
- Microsoft Support day in Ghelamco stadion, Windows 10 strategische info, Skype for Business online, Unified communication
- ICT-samenwerking hogescholen: inventaris softwaretoepassingen, digitale examen omgevingen, integratie lesroosters in outlookagenda
- Belnet: toelichting strategie van de overheids breedband netwerk architectuur
- SPSS contract: bindende afspraken IBM en Unicom
- Infosessie GDPR
- Voorbereiding vernieuwing software campus agreement
- Microsoft Premier Support: roadmap, newsletter, support tickets

“De hogescholen staan voor een kwantumsprong in hun ICT-aanpak. De vernieuwing van het software campus agreement biedt de hefboom om performante cloudinfrastructuur en toepassingen voor onderwijsorganisaties op te zetten.”

ICT-forum voor ganse hoger onderwijs

De overleggroep ICT is een forum voor het hele hoger onderwijs. De vergadergroep focust op meerdere thema's: gezamenlijke aankopen op IT-vlak, informatiedeling, presentaties best practices, opleiding enz.

Een regelmatig overleg met de betrokken hogescholen en universiteiten zorgt voor een vlotte communicatie en een leermoment over de gemelde probleemcases. Daarnaast is er een gestructureerd programma om de eigen organisatie op IT-vlak door te lichten en te optimaliseren. Zo worden zwakkere punten opgelost. ■

OPEN EDUCATION

Deelnemer Open Education Week 2016: *“Zeker inspirerend, de ene sessie al wat meer dan de andere. Het format van deze week alleen al was de moeite: het is een leerproces, zowel voor de deelnemers als voor de organisatoren, en een laagdrempelige manier om webinars, MOOC’s, enzovoort te leren kennen. Ik vond het een geslaagde week.”*



Open Education Week promoot open en online leren

Kennis delen rond open en online leren in het Vlaamse hoger onderwijs, dat is het hoofddoel van de VLHORA-overleggroep Open Education. Zo bekijkt de overleggroep hoe hogescholen nog meer vrij beschikbare digitale leermaterialen kunnen delen of vrij beschikbare online cursussen (MOOC’s) kunnen aanbieden.

Om het ‘Open Education Denken’ te promoten bij docenten en beleidsmakers, organiseerde de overleggroep tijdens de wereldwijde ‘Open Education Week’ van 7 maart tot 11 maart 2016 enkele webinars. De jaarlijkse organisatie van deze week wil het bewustzijn voor deze onderwijsontwikkeling vergroten en de impact op onderwijs en leren vergroten.

Geïnteresseerde collega’s konden live deelnemen in de verschillende locaties, maar ook via streaming video de sessies online volgen. Alle webinars werden opgenomen en nadien ter beschikking gesteld op de VLHORA-website.

De georganiseerde webinars waren:

- 7 maart: (O)ER-netwerk KlasCement - Een bron van inspiratie! (Ministerie van Onderwijs)
- 8 maart: Open education: MOOC behind the scenes (Hogeschool PXL)
- 9 maart: Campus Cosmos (Thomas More)
- 10 maart: Digitale leeromgevingen & open lesmateriaal (LUCA-School of Arts)
- 10 maart: bMOOC en MOOC Portfolio (LUCA-School of Arts)
- 11 maart: Professionele ontwerpteams, teacher design teams, what’s in a name? (UC Leuven-Limburg)

De livevolgers van de webinars waren enthousiast over het concept. In 2017 zal de overleggroep de tweede Open Education Week organiseren. ■

VLHORA COMMUNICEERT

Hilde Crevits, minister van Onderwijs: *“Vlaanderen kent sterke hogescholen met een duidelijk profiel en veel ambitie. Enten, niet op wat, maar net op wat komen zal, maakt hen tot huizen van excellentie en vertrouwen. Ze combineren ondernemingszin met creativiteit en vormen zo de professionals én kunstenaars van de toekomst. Klaar om de samenleving mee vorm te geven. Tegelijkertijd is het de voedingsbodem voor maatschappelijk bijzonder relevante beroepen: leraren, logistieke managers, verpleegkundigen, ICT-professionals enz. 20 jaar samenwerking maakt hogescholen tot een sterk merk waarnaar de helft van de studenten in Vlaanderen en ook heel wat bedrijven en organisaties hun weg vinden.”*



Hogescholen, hefboomen naar de toekomst

Onder de titel “Hefbomen naar de toekomst” organiseerde VLHORA op 22 februari 2016 zijn derde congres in het Vlaams Parlement. Want onze hogescholen zijn een krachtige hefboom naar de toekomst van een sterk Vlaanderen. Hoe die toekomst, die voornamelijk heel onzeker is, er zou kunnen uitzien, vernamen de congresdeelnemers van Tom Palmaerts, trendwatcher bij Europees jongerentrendbureau Trendwolves en docent aan de Hogeschool Gent. Hij raadde de docenten en onderzoekers aan om vaste kaders te verlaten en regelmatig stages te doen bij ondernemingen of innovatieve socialprofitorganisaties. “Be water, my friend”, was zijn stelling.



Jan Denys gaf als arbeidsdeskundige van Randstad een boeiende uiteenzetting over de feiten, de mythes en valkuilen van de positie van de hooggeschoolden op de arbeidsmarkt. Scholing blijft de beste investering en de meest belangrijke keuze in het leven. Waar het echt om draait op de arbeidsmarkt volgens Jan Denys? “Ken jezelf, ontwikkel daadkracht, maak verschil, kies het juiste ogenblik, let op de context en hou rekening met een aantal loopbaanankers en -competenties.”

Kristel Baele legde de nadruk op het belang van internationalisering om als hogescholen kansen te benutten die een veranderende samenleving en wereld aanreiken.

In vijf break-out sessies kwamen volgende onderwerpen aan bod: the international future of the future of internationalisation, Open Education als vernieuwing, een ondernemende hogeschool – dé oplossing voor alles, de wet van de sterksten en stimulerende leeromgevingen en studentenvoorzieningen als een incubator voor sociale vernieuwing.

Keynote Alexander Rinnooy Kan rondde de congresdag af met “Hoger onderwijs voor werkenden”. De roep om levenslang leren is groot. Opdat onderwijs voor werkenden succesvol zou zijn, moet het best tot stand komen in samenwerking met werkgevers, die (deels) betalen en de inhoud kunnen bepalen. Flexibiliteit en maatwerk zijn de succesdrijvers.



Minister-president van de Vlaamse regering Geert Bourgeois verwoordde het zo in het slotwoord van het congres: “De vierde industriële revolutie is begonnen. Die zal onze economie en onze arbeidsmarkt ingrijpend veranderen. Ze zal ook gevolgen hebben voor de hele samenleving.

Vlaanderen mag en wil de trein niet missen. Omdat kennis en innovatie de drijvende krachten van de vierde industriële omwenteling zijn, is ons hoger onderwijs van cruciaal belang. We rekenen op de hogescholen om dergelijk onderwijs te (blijven) verstrekken en om optimaal in te spelen op de opleidingsvragen vanuit de industrie en door praktijkgericht onderzoek onze kmo’s snel inzetbare toepassingen aan te bieden.” ■





Vlaamse Hogescholenraad, jaarverslag 2016
© 2017, SON Vlaamse Hogescholenraad

Dit jaarverslag werd opgesteld onder de redactie van de VLHORA: Eric Vermeylen, Charlotte Christiaens, Anne Foqué, Renilde Knevels, Carine Raes, Myriam Slock (niet op de foto), Isabel Snauwaert, Lore Solemé, Willemijn Van den Berg en Bruno Van Koeckhoven

Verantwoordelijke uitgever: Eric Vermeylen

✉ Ravensteingalerij 27/3, 1e verdieping, B-1000 Brussel
☎ +32 (0)2 211 41 95
✉ info@vlhora.be
🐦 @VLHORA_nieuws

Vormgeving: Erik Desombere
Eindredactie: Kris Vanhemelryck

Wettelijk depot: D/2017/12.784/4

V L H O R A

Vlaamse Hogescholenraad